

Правління Національного банку України

ПОСТАНОВА

22 червня 2015 року

м.Київ

№ 403

Про затвердження Змін до Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України

Відповідно до статей 7, 41, 56 Закону України “Про Національний банк України”, статті 68 Закону України “Про банки і банківську діяльність” та з метою вдосконалення відображення в бухгалтерському обліку інформації про доходи і витрати банків Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Затвердити Зміни до Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України, затверджених постановою Правління Національного банку України від 18 червня 2003 року № 255, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 11 липня 2003 року за № 583/7904 (зі змінами), що додаються.

2. Департаменту бухгалтерського обліку (Лукаsevич Б. В.) довести зміст цієї постанови до відома банків України для використання в роботі.

3. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України Рашкована В. Л.

4. Постанова набирає чинності з 1 грудня 2015 року.

Голова

В. О. Гонтарева

Зміни до Правил бухгалтерського обліку
доходів і витрат банків України

1. У розділі I:

1) пункти 1.1, 1.2 глави 1 викласти в такій редакції:

“1.1. Ці Правила, розроблені відповідно до Законів України “Про банки і банківську діяльність”, “Про Національний банк України”, “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, ґрунтуються на основних принципах міжнародних стандартів фінансової звітності.

1.2. Правила визначають методологічні засади відображення в бухгалтерському обліку інформації про доходи і витрати та порядок застосування банками основних принципів бухгалтерського обліку під час визнання та обліку доходів і витрат, зокрема нарахування – відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності доходів і витрат під час їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів”;

2) у главі 2:

абзаци п’ятий та шостий викласти в такій редакції:

“витрати – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов’язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення, пов’язаного з виплатами учасникам;

дохід – це збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження чи збільшення корисності активів або у вигляді зменшення зобов’язань, результатом чого є збільшення власного капіталу, за винятком збільшення, пов’язаного з внесками учасників”;

доповнити главу після абзацу восьмого новими абзацами дев’ятим та десятим такого змісту:

“забезпечення – зобов’язання з невизначеним строком або сумою;

зобов'язання – наявне зобов'язання суб'єкта господарювання, яке виникає в результаті минулих подій і погашення якого, за очікуванням, призведе до вибуття ресурсів суб'єкта господарювання, що містять економічні вигоди”.

У зв'язку з цим абзаци дев'ятий – тринадцятий уважати відповідно абзацами одинадцятим – п'ятнадцятим;

абзац чотирнадцятий викласти в такій редакції:

“справедлива вартість – це ціна, яка була б отримана за продаж активу або сплачена за передавання зобов'язання у звичайній операції між учасниками ринку на дату оцінки”.

2. У розділі II:

1) у главі 1:

доповнити главу після пункту 1.2 новим пунктом 1.3 такого змісту:

“1.3. Банк відображає комісійні доходи за операціями з використанням спеціальних платіжних засобів в іноземній валюті згідно з вимогами законодавства України з питань валютного регулювання”.

У зв'язку з цим пункти 1.3 – 1.18 уважати відповідно пунктами 1.4 – 1.19; абзац третій пункту 1.7 виключити;

абзац третій пункту 1.8 викласти в такій редакції:

“Банк відображає сформований резерв за дебіторською заборгованістю за іншими нарахованими та не отриманими доходами в порядку, визначеному цими Правилами”;

доповнити главу після пункту 1.17 новим пунктом 1.18 такого змісту:

“1.18. Банк визнає забезпечення (резерв), яке формується відповідно до вимог Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 37 “Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи”, якщо одночасно виконуються такі умови:

1) банк має зобов'язання (юридичне чи конструктивне) унаслідок минулої події;

2) імовірно, що вибуття ресурсів, що містять економічні вигоди, буде необхідним для виконання зобов'язання;

3) можна достовірно оцінити суму зобов'язання.

Банки не повинні визнавати забезпечення для майбутніх операційних збитків”.

У зв'язку з цим пункти 1.18 – 1.19 уважати відповідно пунктами 1.19 – 1.20;

в абзаці першому пункту 1.20 слова “звіту про фінансові результати” замінити словами “Звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіту про фінансові результати)/Звіту про прибутки і збитки та Звіту про сукупний дохід”;

доповнити главу новим пунктом 1.21 такого змісту:

“1.21. Банк визнає за операціями з акціонерами у складі капіталу прибуток або збиток на суму різниці між справедливою вартістю фінансових активів або фінансових зобов'язань та вартістю договору під час первісного визнання, якщо процентні ставки за фінансовими активами або фінансовими зобов'язаннями є вищими або нижчими, ніж ринкові”;

2) у главі 2:

пункт 2.1 викласти в такій редакції:

“2.1. Доходи і витрати, які визнані банком, від здійснення банківської діяльності згідно із Законом України “Про банки і банківську діяльність” та від іншої діяльності, що здійснюється відповідно до законодавства України, з метою відображення їх у фінансовій звітності слід розглядати як доходи і витрати, отримані в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності банку”;

доповнити пункт 2.4 новим абзацом такого змісту:

“Банк визнає комісії, що є невід'ємною частиною доходу (витрат) фінансового інструменту, у складі процентних доходів за фінансовим інструментом”;

пункти 2.11, 2.12 викласти в такій редакції:

“2.11. Податок на прибуток – операційні витрати банку, пов'язані зі сплатою податку відповідно до законодавства України та з урахуванням вимог міжнародних стандартів фінансової звітності щодо визнання відстрочених податкових зобов'язань і податкових активів.

2.12. За результатами інвестиційної діяльності банк визнає:

1) доходи (витрати) від реалізації (придбання) основних засобів та нематеріальних активів;

2) доходи (витрати) від реалізації (придбання) інвестиційної нерухомості;

3) доходи (витрати) від реалізації вкладень у дочірні та асоційовані компанії тощо”;

у пункті 2.14 слова “у фінансовій звітності “Звіт про фінансові результати” замінити словами “Звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіту про фінансові результати)/Звіту про прибутки і збитки та Звіту про сукупний дохід”;

3) у главі 3:

пункт 3.1 викласти в такій редакції:

“3.1. Банк визнає процентні доходи і витрати за рахунками процентних доходів і витрат за класами 6, 7 із застосуванням методу ефективної ставки відсотка. За фінансовими інструментами, до яких ефективна ставка відсотка не застосовується (кредити овердрафт, відновлювальні кредитні лінії,

вклади/депозити на вимогу), для визнання процентних доходів банк застосовує номінальну процентну ставку.

Банк використовує аналітичні рахунки з обліку нарахованих доходів (витрат) класів 1, 2, 3 з характеристикою “активно-пасивні” для відображення визнання в бухгалтерському обліку процентних доходів (витрат) за ефективною ставкою відсотка.

Банк має розробити процедуру визнання процентних доходів за фінансовими інструментами, у тому числі за фінансовими активами, за якими визнано зменшення корисності, урахувавши можливості програмно-технічного комплексу автоматизації банківських операцій”;

пункт 3.3 викласти в такій редакції:

“3.3. Якщо надалі банк переглядає попередні оцінки сум платежів та надходжень за фінансовими інструментами, то він має здійснити коригування балансової вартості фінансового активу чи фінансового зобов’язання для відображення фактичних та переглянутих попередньо оцінених грошових потоків. Банк визначає суму коригування як різницю між балансовою вартістю фінансового інструменту та теперішньою вартістю переглянутих попередньо оцінених майбутніх грошових потоків, дисконтованих за первісною ефективною ставкою відсотка цього фінансового інструменту. Для фінансових інструментів з плаваючою процентною ставкою застосовується ефективна ставка відсотка, що була розрахована під час останньої зміни номінальної процентної ставки відповідно до нових умов. Сума коригування визнається як процентний дохід або витрати, якщо зміна попередньої оцінки грошових потоків не пов’язана зі зменшенням корисності фінансового активу (групи фінансових активів).

Якщо зміна грошових потоків пов’язана зі зменшенням корисності фінансового активу (групи фінансових активів), то банк визнає витрати від зменшення корисності фінансового активу (групи фінансових активів) шляхом формування резерву.

Банк визначає процентний дохід за фінансовим активом, за яким визнано зменшення корисності, як добуток амортизованої собівартості та ефективної ставки, що застосовувалася для дисконтування попередньо оцінених майбутніх грошових потоків під час визначення зменшення корисності цього фінансового активу.

Для розрахунку процентного доходу за фінансовим активом, за яким визнано зменшення корисності, до балансової вартості включається сума резерву на початок відповідного звітного періоду”.

3. У розділі III:

1) у главі 1:

у пункті 1.1 абзаци четвертий та п’ятий виключити;

в абзаци першому пункту 1.2 слова “положеннями (стандартами) з бухгалтерського обліку” замінити словами “міжнародними стандартами фінансової звітності”;

в абзацах другому та третьому пункту 1.3 слова “що очікує затвердження” виключити;
абзац другий пункту 1.5 виключити;

2) у главі 2:

доповнити главу після пункту 2.6 новим пунктом 2.7 такого змісту:

“2.7. Банк відображає в бухгалтерському обліку коригування процентного доходу у зв’язку зі зміною балансової вартості фінансового активу внаслідок зменшення його корисності такими проводками:

Дебет

Рахунки для обліку нарахованих доходів за класами 1, 2, 3 – за процентною ставкою, визначеною в договорі;

Дебет/Кредит

Рахунки для обліку неамортизованого дисконту за фінансовими активами/Рахунки для обліку неамортизованої премії за фінансовими активами;

Дебет/Кредит

Аналітичні рахунки рахунків з обліку нарахованих доходів за класами 1, 2, 3 – на суму різниці нарахованих процентів за ставкою, визначеною в договорі та розрахованою за ефективною ставкою відсотка на амортизовану собівартість фінансового активу, за яким визнано зменшення корисності;

Дебет/Кредит

Рахунки для обліку процентних доходів за класом 6 (дохід за ефективною ставкою відсотка)”.

У зв’язку з цим пункти 2.7 – 2.21 уважати відповідно пунктами 2.8 – 2.22; в абзаці першому пункту 2.8 слова “в національній валюті” виключити; пункт 2.9 виключити.

У зв’язку з цим пункти 2.10 – 2.22 уважати відповідно пунктами 2.9 – 2.21; у пункті 2.11 бухгалтерську проводку викласти в такій редакції:

Дебет

Рахунки для обліку грошових коштів, поточні рахунки;

Кредит

Рахунки для обліку комісійних та інших доходів за класом 6”;

3) у главі 3:

в абзаці першому пункту 3.7 слова “в національній валюті” виключити; пункт 3.8 виключити.

У зв’язку з цим пункти 3.9 – 3.19 уважати відповідно пунктами 3.8 – 3.18; доповнити главу після пункту 3.11 новим пунктом 3.12 такого змісту:

“3.12. Банк відображає в бухгалтерському обліку визнання забезпечення (резерву) такою бухгалтерською проводкою:

Дебет

7706 АП “Відрахування в банківські резерви на покриття ризиків і втрат”;

Кредит

3699 П “Резерви за іншими нефінансовими зобов’язаннями”.

У зв'язку з цим пункти 3.12 – 3.18 уважати відповідно пунктами 3.13 – 3.19;

у пункті 3.14:

абзац перший викласти в такій редакції:

“3.14. Відображення в бухгалтерському обліку витрат на утримання персоналу (нарахування та сплата заробітної плати та прирівняних до неї платежів, нарахування та утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, створення банком забезпечення на оплату відпусток працівникам) банки здійснюють відповідно до вимог законодавства України та облікової політики банку, яка має відповідати вимогам міжнародних стандартів фінансової звітності”;

підпункти “г”, “г”, “е” викласти в такій редакції:

“г) створення забезпечення на оплату відпусток відображається в бухгалтерському обліку такими проводками:

Дебет

7400 А “Основна і додаткова заробітна плата”;

7401 А “Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування”;

Кредит

3658 П “Забезпечення оплати відпусток”;

г) нарахування відпускних відображається такими бухгалтерськими проводками:

Дебет

3500 А “Витрати майбутніх періодів” – на суму відпускних, що нараховані згідно із законодавством України за невідпрацьований час;

3658 П “Забезпечення оплати відпусток”;

Кредит

3652 П “Нарахування працівникам банку за заробітною платою”;

3654 П “Нараховані відпускні до сплати”;

“е) нарахування податків, пов'язаних з оплатою праці, та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування відображається в бухгалтерському обліку такими проводками:

Дебет

7401 А “Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування”;

3500 А “Витрати майбутніх періодів”;

3559 А “Інша дебіторська заборгованість за розрахунками з працівниками банку та іншими особами”;

3652 П “Нарахування працівникам банку за заробітною платою”;

3658 П “Забезпечення оплати відпусток”;

Кредит

3622 П “Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток”;

абзац перший підпункту “є” викласти в такій редакції:

“є) на суму виплат, що були визнані в попередньому місяці як дебіторська заборгованість та витрати майбутніх періодів, у поточному місяці в бухгалтерському обліку здійснюються такі проводки”;

абзац перший підпункту “з” викласти в такій редакції:

“з) сплата нарахованих податків, пов’язаних з оплатою праці, єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування та утримання з працівників банку на користь третіх осіб у бухгалтерському обліку відображається такими проводками”;

абзац перший пункту 3.18 викласти в такій редакції:

“3.18. Нарахування та сплата загальнодержавних та місцевих податків і зборів (обов’язкових платежів), що справляються згідно з Податковим кодексом України, а також нарахування та сплата збору до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб відповідно до Закону України “Про систему гарантування вкладів фізичних осіб” відображаються в бухгалтерському обліку такими проводками”.

4. У колонці “Перелік рахунків” додатка до Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України:

у рядку згрупованих рахунків “рахунки для обліку процентних нарахованих доходів за класами 1, 2, 3”:

назву рахунку 2078 А “Нараховані доходи за кредитами в інвестиційну діяльність, що надані суб’єктам господарювання” викласти в такій редакції:

“2078 АП “Нараховані доходи за фінансовим лізингом, що наданий суб’єктам господарювання”;

назву рахунку 2218 А “Нараховані доходи за кредитами в інвестиційну діяльність, що надані фізичним особам” викласти в такій редакції:

“2218 АП “Нараховані доходи за фінансовим лізингом, що наданий фізичним особам”;

назву рахунку 3008 А “Нараховані доходи за акціями та іншими цінними паперами з нефіксованим прибутком у торговому портфелі банку” викласти в такій редакції:

“3008 АП “Нараховані доходи за акціями та іншими фінансовими інвестиціями, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток”;

назву рахунку 3108 А “Нараховані доходи за акціями та іншими цінними паперами з нефіксованим прибутком у портфелі банку на продаж” викласти в такій редакції:

“3108 АП “Нараховані доходи за акціями та іншими фінансовими інвестиціями в портфелі банку на продаж”;

у характеристиці рахунків 1218, 1408, 1418, 1428, 1438, 1448, 1508, 1518, 1528, 1607, 2018, 2028, 2038, 2068, 2088, 2108, 2118, 2128, 2138, 2208, 2228, 2238, 2607, 2627, 2657, 3018, 3118, 3218 літеру “А” замінити на літери “АП”;

у рядку згрупованих рахунків “Рахунки для обліку прострочених нарахованих доходів за класами 1, 2, 3” у характеристиці рахунків 1419, 1429,

1509, 1519, 1529, 2029, 2039, 2069, 2079, 2089, 2109, 2119, 2129, 2139, 2209, 2219, 2229, 2239, 3119, 3219 літеру “А” замінити на літери “АП”;

у рядку згрупованих рахунків “Рахунки для обліку резервів під дебіторську заборгованість та заборгованість за іншими нарахованими доходами” у назві рахунку 3590 КА “Резерви під дебіторську заборгованість за іншими операціями банку” слово “іншими” виключити;

у рядку згрупованих рахунків “Рахунки для обліку неамортизованого дисконту за фінансовими активами”:

назву рахунку 2076 КА “Неамортизований дисконт за кредитами в інвестиційну діяльність, що надані суб’єктам господарювання” викласти в такій редакції:

“2076 КА “Неамортизований дисконт за фінансовим лізингом, що наданий суб’єктам господарювання”;

назву рахунку 2216 КА “Неамортизований дисконт за кредитами в інвестиційну діяльність, що надані фізичним особам” викласти в такій редакції:

“2216 КА “Неамортизований дисконт за фінансовим лізингом, що наданий фізичним особам”;

у рядку згрупованих рахунків “Рахунки для обліку неамортизованої премії за фінансовими активами”:

назву рахунку 2075 А “Неамортизована премія за кредитами в інвестиційну діяльність, що надані суб’єктам господарювання” викласти в такій редакції:

“2075 А “Неамортизована премія за фінансовим лізингом, що наданий суб’єктам господарювання”;

назву рахунку 2215 А “Неамортизована премія за кредитами в інвестиційну діяльність, що надані фізичним особам” викласти в такій редакції:

“2215 А “Неамортизована премія за фінансовим лізингом, що наданий фізичним особам”;

у рядку згрупованих рахунків “рахунки для обліку процентних нарахованих витрат за класами 1, 2, 3”:

у назві рахунку 2708 П “Нараховані витрати за кредитами, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій” слово “фінансових” виключити;

у характеристиці рахунків 1318, 1328, 1338, 1507, 1608, 1618, 1628, 2518, 2528, 2538, 2548, 2558, 2568, 2608, 2618, 2628, 2638, 2658, 2708, 3308, 3318, 3328, 3338, 3348, 3668 літеру “П” замінити на літери “АП”;

у рядку згрупованих рахунків “Рахунки для обліку неамортизованого дисконту за фінансовими зобов’язаннями” у назві рахунку 2706 КП “Неамортизований дисконт за кредитами, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій” слово “фінансових” виключити;

у рядку згрупованих рахунків “Рахунки для обліку неамортизованої премії за фінансовими зобов’язаннями” у назві рахунку 2707 П “Неамортизована премія за кредитами, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій” слово “фінансових” виключити;

у рядку згрупованих рахунків “Рахунки для обліку процентних витрат за класом 7” у назві групи рахунків 706 “Процентні витрати за кредитами, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій” слово “фінансових” виключити;

доповнити рядок згрупованих рахунків “Рахунки для обліку відрахувань у резерви” новим рахунком 7706 АП “Відрахування в банківські резерви на покриття ризиків і втрат”.

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Б. В. Лукасевич

ПОГОДЖЕНО

Заступник Голови

Національного банку України

_____ В. Л. Рашкован

(підпис)

“_12_” ___ червня ___ 2015 року

(дата)